

Rafał ADAMUS*

Wygaśnięcie roszczenia jako następstwo braku zgłoszenia wierzytelności w słowackim prawie restrukturyzacyjnym

W niniejszym opracowaniu omówiona zostanie konstrukcja wygaśnięcia roszczenia jako następstwo braku zgłoszenia wierzytelności w słowackim prawie restrukturyzacyjnym. Zagadnienie to ma znaczenie m.in. z uwagi na zjawisko tzw. *forum shopping*. Ponadto problematyka skutków otwarcia i zakończenia słowackiego postępowania restrukturyzacyjnego pojawia się w orzecznictwie sądów polskich¹.

1. Prawo właściwe. Zakres *lex concursus*

Wypada zacząć od stwierdzenia, że zarówno obecnie obowiązujące rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego, jak i jego poprzednik – rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego – wprowadziły podobną regulację kolizyjną. Zasada ogólna stanowi, że dla postępowania upadłościowego i jego skutków, a także zgłoszenia, sprawdzenia i ustalenia wierzytelności, skutków ukończenia postępowania upadłościowego, w szczególności w drodze układu, prawa wierzycieli po ukończeniu postępowania upadłościowego, właściwe jest prawo państwa członkowskiego, w którym zostaje wszczęte postę-

---

* Uniwersytet Opolski, e-mail: adamus_rafal@wp.pl.

¹ Zob. np. postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 maja 2015 r., XXV C 236/14, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 września 2015 r., VI ACz 1234/15, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 3 sierpnia 2017 r., VI ACz 1177/17, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 grudnia 2016 r., I CSK 374/16.

powanie („państwo wszczęcia postępowania”). Prawo państwa wszczęcia postępowania (*lex concursus*) określa wpływ postępowania upadłościowego na środki dochodzenia praw przez poszczególnych wierzycieli, z wyłączeniem zawisłych postępowań sądowych (art. 7 ust. 1 i ust. 2 lit. f, h, j, k rozp. 2015/848, art. 4 ust. 1 i ust. 2 lit. f, h, j, k rozp. 1346/2000)².

Niewątpliwie prawo słowackie rozstrzyga o środkach dochodzenia praw przez poszczególnych wierzycieli w stosunku do dłużnika, który zawarł układ według prawa słowackiego³.

Szczegółowa analiza kolizyjno-prawna nie jest jednak przedmiotem niniejszego opracowania⁴.

2. Regulacja słowackiego prawa restrukturyzacyjnego

Podstawowym źródłem słowackiego *lex concursus* jest Zákon o konkurze a reštrukturalizácii č. 7/2005 z 9 grudnia 2004 r., obowiązujący od 1 stycznia 2006 r., czyli ustawa o upadłości i restrukturyzacji, kilkakrotnie nowelizowana (dalej „ZoKR”)⁵.

Przedmiotem analizy w niniejszym opracowaniu jest przepis § 120 ust. 1 ZoKR w brzmieniu: „Ak tento zákon neustanovuje inak, právo uplatňovať svoje nároky počas reštrukturalizácie majú len veritelia, ktorí spôsobom ustanoveným týmto zákonom prihlásili svoje pohľadávky. Ak sa tieto nároky v reštrukturalizácii riadne a včas neuplatnia prihláškou, právo vymáhať tieto nároky voči dlžníkovi v prípade potvrdenia reštrukturalizačného plánu súdom zanika”. Zgodnie z tym przepisem, o ile ustawa nie stanowi inaczej, jedynie wierzyciele, którzy zgłosili wierzytelności w sposób przewidziany w niniejszej ustawie, mają prawo dochodzenia roszczeń w trakcie restrukturyzacji. Jeżeli wierzytelności w ramach restrukturyzacji nie zostaną prawidłowo i terminowo zgłoszone, prawo do dochodzenia tych roszczeń wobec dłużnika w przypadku potwierdzenia przez sąd planu restrukturyzacji wygasa.

² Zob. F. Zedler, [w:] F. Zedler, A. Hrycaj, P. Filipiak, *Europejskie prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 82.

³ Por. M. Stessl, *Nariadenie rady (ES) č. 1346/2000 o insolvenčných konaniach a Slovensko: niektoré úvahy o novej právnej úvahu konkurzného konania s medzinárodným prvkom podľa slovenského práva*, „Bulletin slovenskej advokácie” 2004, nr 4, s. 37–52.

⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2017 r., I CSK 374/16.

⁵ Zákon o konkurze a reštrukturalizácii č. 7/2005 uchylił wcześniej obowiązujący Zákon o konkurze a vyrovnání, 328/1991 Zb. Por. też T. Richter, *Slovenská reštrukturalizácia insolvenčného práva, aneb několik lekcí pro Českou republiku (a jedna sázka na divokou kartu)*, „Justičná revue” 2005, nr 12, s. 1599–1610; D. Pleva, *Americký konkurz: pramene, vývoj a formy amerického konkurzného práva a jeho vplyv na slovenský zákon o konkurze a reštrukturalizácii*, „Obchodné právo” 2005, nr 11, s. 50–57.

W wymiarze transgranicznym przepis § 120 ust. 1 ZoKR – w różnym zakresie – określa wpływ postępowania upadłościowego na środki dochodzenia praw przez poszczególnych wierzycieli, zasady zgłaszania, weryfikacji i uznania wierzytelności, jak i skutki zakończenia postępowania w drodze układu. Dotyczy on sytuacji, w której wierzyciel albo w ogóle nie zgłosił administratorowi swojej wierzytelności, albo zachowanie wierzyciela nie było skuteczne z uwagi na uchybienie terminowi lub inne wady.

Kluczowe znaczenie ma użyty przez słowackiego ustawodawcę zwrot *zanika*. Język słowacki, podobnie jak język polski, należy do zachodniosłowiańskiej grupy językowej. Wyjaśnić należy, że język słowacki wykorzystuje do zapisu głosek alfabet łaciński. Do oznaczenia jednej głoski wykorzystuje się zasadniczo jedną literę. W języku słowackim używane są znaki diakrytyczne, czyli znaki graficzne dodawane do liter dla oznaczenia brzmienia odmiennego od tego, które jest właściwe danej literze⁶.

Słowacki czasownik *zanikat'* (jest to czasownik niedokonany) oznacza „zanikać”, „wygasać”. Wyrazem pokrewnym jest czasownik dokonany *zaniknut'*, który ma znaczenie „zaniknąć”. Czasownik słowacki zasadniczo składa się z trzech członów: *zanik-a-t'*. Pierwszy z nich to temat, który określa znaczenie czasownika. Drugi to tzw. przyrostek tematyczny. Formalnie jest on częścią tematu, ponieważ również od niego może zależeć znaczenie wyrazu, ale jednocześnie podlega skomplikowanej odmianie i może decydować o funkcji gramatycznej wyrazu. Ostatni człon czasownika to końcówka. Określa ona wyłącznie funkcję gramatyczną (określa osobę, liczbę itd.).

W tym samym akcie prawnym – Zákon o konkurze a reštrukturalizácii – użyto m.in. rzeczownika odczasownikowego *zanik* na określenie skutku w postaci wygaśnięcia prawa, obok wymienionego wcześniej w tej samej jednostce redakcyjnej tekstu przedawnienia prawa (§ 28 ust. 6 ZoKR)⁷. Jak zostanie wykazane dalej, m.in. słowacki Kodeks cywilny posługuje się czasownikiem *zanika* dla zobrazowania skutków wygaśnięcia samego prawa.

Pomimo licznych nowelizacji ustawy, słowacki ustawodawca jak dotychczas nie modyfikował sensu § 120 ust. 1 ZoKR.

3. Poglądy doktrynalne dotyczące wykładni § 120 ust. 1 ZoKR

Administrator w słowackim prawie restrukturyzacyjnym (odpowiednik polskiego nadzorca sądowego) nie ustala spisu wierzytelności z urzędu⁸.

⁶ M. Papierz, *Krótką gramatyka języka słowackiego*, Warszawa 1994, s. 6.

⁷ Czytamy tam m.in.: „Doručenie prihlášky správcovi má pre plynutie premlčacej lehoty a zánik práva rovnaké právne účinky ako uplatnenie práva na súde”.

⁸ Por. np. M. Veterníková, *Aktuálne problémy správcovo po reforme konkurzného práva*, „Studia commercialia Bratislavensia” 2009, nr 2, s. 46.

Wymagana, a rzecz można, że wręcz konieczna, jest tu aktywność samego wierzyciela w postaci zgłoszenia wierzytelności⁹.

Zasadniczo w słowackim prawie restrukturyzacyjnym wyróżnia się wierzytelności (a) powstałe przed wszczęciem postępowania restrukturyzacyjnego, które podlegają zgłoszeniu, doktrynalnie określane jako „stary dług” (*stary dlh*)¹⁰ i wierzytelności (b) powstałe w toku postępowania restrukturyzacyjnego lub później, które ani nie podlegają zgłoszeniu w toku postępowania, ani nie podlegają żadnemu moratorium na spłatę – powinny być one uregulowane we właściwym dla nich terminie płatności, doktrynalnie określane jako „nowy dług” (*novy dlh*)¹¹. O kwalifikacji wierzytelności rozstrzyga data powstania, a nie data jej wymagalności¹².

Na gruncie prawa słowackiego w kontekście skutków niezgłoszenia wierzytelności w terminie należy odróżnić dwie osobne kwestie realizujące się w dynamicznej strukturze postępowania restrukturyzacyjnego. Po pierwsze, konsekwencje niezgłoszenia wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym w przepisany sposób i w terminie, zachodzące na dzień upływu terminu do dokonania zgłoszenia wierzytelności. Po drugie, konsekwencje zatwierdzenia planu restrukturyzacji dla niezgłoszonych wierzytelności¹³. Konsekwencje te wynikają z różnych podstaw prawnych i powstają na różnych etapach procedury restrukturyzacyjnej.

W popularnonaukowej publikacji informacyjnej, wydanej przez słowackie Ministerstwo Sprawiedliwości, podkreślono, że restrukturyzacja jest szczególnym rodzajem postępowania cywilnego, w którym wierzyciele realizują swoje prawa. Wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym podlegają zgłoszeniu przez wierzycieli. Wskazano dalej w tamtym opracowaniu, że wierzyciel może wykonywać swoje prawa w zakresie restrukturyzacji tylko wtedy, gdy zgłosi swoją wierzytelność w sposób poprawny i terminowy. Konsekwencją braku prawidłowego zgłoszenia wierzytelności jest brak możliwości korzystania ze statusu wierzyciela w postępowaniu restrukturyzacyjnym (np. w zakresie prawa głosu). Dalszą konsekwencją prawną braku zgłoszenia wierzytelności jest wygaśnięcie roszczenia. Wierzyciel nie traci prawa, ale tylko roszczenie, czyli możliwość dochodzenia zaspokojenia wobec dłużnika. Wygaśnięcie roszczenia następuje w momencie zatwierdzenia planu przez sąd¹⁴.

⁹ A. Astarý, *Prihlasovanie pohľadávok v konkurze a reštrukturalizácii vo svetle práva vlastníť majetok a práva na prístup k súdu*, „Justičná revue” 2015, nr 5, s. 589–606.

¹⁰ B. Pospisil, *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: Komentár*, Bratislava 2016, s. 658 i n.; M. Ďurica, *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: Komentár*, Bratislava 2015, s. 1002.

¹¹ *Ibidem*.

¹² B. Pospisil, *op. cit.*

¹³ Co do momentu, w którym uaktywniają się skutki planu, zob. M. Ďurica, *op. cit.*, s. 1193.

¹⁴ Zdaniem M. Ďuricy: „Okrem toho, že reštrukturalizačné konanie je osobitným druhom občianskeho súdneho konania, v ktorom si veritelia vymáhajú svoje pohľadávky, slúži toto konanie aj na

Można skomentować to w sposób następujący: Do momentu zatwierdzenia planu restrukturyzacji brak poprawnego zgłoszenia wierzytelności wywołuje jedynie skutki proceduralne w odniesieniu do danego postępowania restrukturyzacyjnego. Dotyczy to braku uzyskania statusu uczestnika postępowania, braku prawa głosu, braku możliwości występowania w wierzycielskich organach postępowania itp. Gdyby na tym etapie postępowania restrukturyzacyjnego doszło do umorzenia postępowania restrukturyzacyjnego bez zatwierdzenia planu restrukturyzacji dłużnika, to wierzytelność mogłaby być realizowana zgodnie z jej treścią.

Dalej M. Ďurica wyraził pogląd, że podstawowym skutkiem prawnym zatwierdzenia przez sąd planu jest utrata możliwości wykonania tych roszczeń, których wierzyciele nie zgłosili prawidłowo i w terminie. Te same skutki dotyczą wierzytelności, które zostały błędnie zgłoszone albo w ogóle nie zostały zgłoszone. Utrata możliwości wykonania oznacza brak możliwości dochodzenia roszczeń w sądzie. Jeżeli wierzycielowi zostało roszczenie sądownie zasądzone, to nie można egzekwować takiego roszczenia w toku postępowania egzekucyjnego. Wygasa również uprawnienie do uzyskania zabezpieczenia na majątku dłużnika¹⁵. Identyczne stanowisko zajął M. Ďurica w innych, już *stricte* doktrynalnych, opracowaniach¹⁶.

4. Orzecznictwo dotyczące wykładni § 120 ust. 1 ZoKR

Wreszcie wskazać należy na wybór orzecznictwa sądowego pochodzącego od sądownictwa różnych szczebli¹⁷ (od orzeczeń parterowych po orzecznictwo Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego), różnych ośrodków

---

ozdravenie podnikateľských subjektov, ktorým sa umožňuje zbavit casti dlhov. Veritelia si uplatnújú pohľadávky v reštrukturalizacnom konaní formou prihlášky. Pre obsahové a formálne náležitosti prihlášky platí to isté, čo pre prihlášky v konkurznom konaní. Veritel si môže uplatňovať svoje práva v reštrukturalizácii, len ak si prihlási svoju pohľadávku formou prihlášky riadne a včas. Právnym dôsledkom neuplatnenia pohľadávky je zánik nároku. Veritelovi nezaniká právo, ale len nárok, teda možnosť vymáhať si pohľadávku voči dlžníkovi. K zániku nároku dochádza momentom potvrdenia plánu" (§ 155 ZoKR). Zob. M. Ďurica, J. Husár, *Sprievodca konkurznym pravom*, Bratislava 2008, s. 51.

¹⁵ M. Ďurica stwierdza: „Základným právnym účinkom potvrdenia plánu súdom je zánik vymáhateľnosti tých pohľadávok, ktoré si veritelia neprihlásili riadne a včas. Rovnaké účinky nastávajú aj voči podmieneným pohládkam, ktoré sa mali prihlásiť prihláškou a neboli prihlášené. Zánik vymáhateľnosti znamená nemožnosť vymáhať pohľadávky na súde; ak už veritel má priznanú pohľadávku súdom, nie je možné priznanú pohľadávku vymáhať v rámci exekučného konania. Zaniká aj právo vymáhať zabezpečovacie právo na majetok dlžníka, ak zabezpečovacie právo nebolo prihlášené riadne a včas". Zob. M. Ďurica, J. Husár, *op. cit.*, s. 60.

¹⁶ M. Ďurica, *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii*, Bratislava 2010, s. 670; M. Ďurica, *Zákon o konkurze...*, s. 1002 i 1193.

¹⁷ Na temat pozycji ustrojowej i struktury sądownictwa słowackiego zob. np. J. Svák, *Sudna moc a moc sudcov na Slovensku. The Judiciary and the Power of Judges in Slovakia*, Bratislava 2011, s. 12 i n.

orzeczniczych i z różnych dat. Szeroka perspektywa orzecznicza pozwoli na wyciągnięcie w miarę stabilnych wniosków¹⁸.

Sąd Powiatowy w Żylinie (Okresný súd Žilina), w wyroku z 20 stycznia 2012 r., 26Cbi/28/2010¹⁹, podniósł, że jeżeli wierzyciel (powód w procesie, w którym zapadł komentowany wyrok) nie przystąpił do postępowania restrukturyzacyjnego, to nie mógł uczestniczyć w postępowaniu, a w związku z tym nie był nawet uczestnikiem planu restrukturyzacji. Na podstawie powyższego sąd stwierdził, że w wyniku braku zgłoszenia wierzytelności roszczenia wierzyciela przestały istnieć po opublikowaniu w Dzienniku Gospodarczym (Obchodný vestník) rozstrzygnięcia o zatwierdzeniu planu restrukturyzacji. W ocenie sądu ustawa o upadłości i restrukturyzacji nie ma w sobie takiej podstawy normatywnej, która po zatwierdzeniu planu restrukturyzacji i późniejszej deklaracji upadłościowej odnawiałaby wygasłe prawo do dochodzenia roszczeń wierzycieli, którzy w ramach restrukturyzacji nie dokonali poprawnego zgłoszenia wierzytelności. Sąd rozpoznał sprawę merytorycznie.

Sąd Powiatowy w Koszycach I (Okresný súd Košice I) w wyroku z 30 listopada 2012 r., 26Cbi/8/2012²⁰, stwierdził, że w wyniku braku zgłoszenia wierzytelności roszczenia wierzyciela przestały istnieć po opublikowaniu w Dzienniku Gospodarczym rozstrzygnięcia o zatwierdzeniu planu restrukturyzacji.

Ten sam sąd w wyroku z 11 stycznia 2013 r., 30Cbi/6/2012²¹, również przywołuje argumentację o wygaśnięciu roszczenia nieaktywnego wierzyciela po opublikowaniu w Dzienniku Gospodarczym (Obchodný vestník) rozstrzygnięcia o zatwierdzeniu planu restrukturyzacji.

Sąd Okręgowy w Trenczynie (Krajský súd Trenčín) w wyroku z 10 września 2015 r., 23CoE/323/2014²², podnosi, że zgodnie z § 120 ust. 1 ZoKR jedynie wierzyciele, którzy zgłosili wierzytelności w sposób określony w ustawie, mają prawo do dochodzenia swoich roszczeń w trakcie restrukturyzacji. Jeżeli natomiast roszczenia w ramach restrukturyzacji nie zostaną prawidłowo i terminowo zgłoszone, to wygasa prawo do dochodzenia tych roszczeń wobec dłużnika w przypadku zatwierdzenia przez sąd planu restrukturyzacji.

---

¹⁸ Ze źródeł zob. np. J. Macek, Konkurz, reštrukturalizácia a oddĺženie s poznámkami: Judikatúra, Bratislava 2015.

¹⁹ Orzeczenia sądów słowackich będą przywoływane z podaniem daty wydania, sygnatury akt sprawy i numeru identyfikacyjnego zbioru sądowego (*identifikačné číslo súdneho spisu* – dalej IČS). W przypadku niniejszego wyroku jest to IČS: 5110238916..

²⁰ IČS: 7112211213.

²¹ IČS: 7112210849.

²² IČS: 3513212829.

Sąd Okręgowy w Trenczynie w wyroku z 25 lutego 2014 r., 39Cbi/3/2012²³, orzekał w sprawie, w której wierzyciel (*fiscus*) wskazał, że zgłosił wierzytelność publicznoprawną w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Problem stanowiły odsetki. Wierzyciel wywodził, że odsetki karne wynikają z przepisów prawnych i mają charakter bezsporny. Okoliczność, że dłużnik tych odsetek nie księgował, nie może obciążać wierzyciela. Sąd wyjaśnił, że zgodnie z § 124 ust. 5 ZoKR brak skutecznego zgłoszenia wierzytelności w terminie oznacza, że w toku restrukturyzacji nie daje się wierzycielowi żadnych praw w postępowaniu, a w przypadku zatwierdzenia planu restrukturyzacji przez sąd roszczenie w ogóle nie może być egzekwowane wobec dłużnika. Zgodnie z § 124 ust. 6 ZoKR rozstrzygnięcie sądu o nieuwzględnieniu żądania wierzyciela jest skuteczne wobec wszystkich. Roszczenie wierzyciela podlega wykonaniu w zakresie zatwierdzonym przez sąd; pozostała część roszczenia nie może zostać odzyskana od dłużnika. Sąd rozpoznał sprawę merytorycznie.

Sąd Okręgowy w Preszowie (Krajský súd Prešov) w wyroku z 18 grudnia 2012 r., 7Cob/80/2012²⁴, wskazał, że postanowienia planu restrukturyzacyjnego wraz z publikacją rozstrzygnięcia zatwierdzającego plan stają się skuteczne wobec wszystkich jego uczestników. W tym momencie staje się on skuteczny wobec wszystkich uczestników postępowania, w tym tych, którzy głosowali przeciwko planowi. Jeśli chodzi o niezgłoszone wierzytelności, to stają się one niewykonalne przeciwko dłużnikowi, to jest zmieniają się w zobowiązania naturalne. Dłużnik może dobrowolnie zaspokoić te roszczenia, ale wierzyciel nie może ich dochodzić na drodze sądowej lub domagać się zaspokojenia w ramach egzekucji sądowej.

Ten sam sąd w wyroku z 27 grudnia 2013 r., 5Co/27/2013²⁵, orzekając jako sąd odwoławczy, zauważył, że zasada formalizmu postępowania restrukturyzacyjnego i zasada szybkości ma zapewnić możliwość uniknięcia upadłości dłużnika w celu zaspokojenia roszczeń wierzycieli w najwyższym zakresie. Z tego powodu słowacki ustawodawca przewiduje rygorystyczną procedurę, ściśle sformalizowaną, zarówno dla dłużnika i wierzycieli, aby zmaksymalizować zaspokojenie wierzycieli i w miarę możliwości jednocześnie uratować byt dłużnika. Na podstawie zatwierdzonego planu dłużnik może realizować swoją naprawę gospodarczą. Jednocześnie roszczenia wierzycieli mają zostać zaspokojone w wyższym stopniu niż w postępowaniu upadłościowym po ogłoszeniu bankructwa. Zatwierdzenie planu restrukturyzacji powoduje wygaśnięcie roszczeń tych wierzycieli, którzy nie zgłosili się prawidłowo i terminowo w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Te

---

²³ IČS: 3112207204.

²⁴ IČS: 8108222408.

²⁵ IČS: 8711201936.

same skutki dotyczą także roszczeń warunkowych, które zostały złożone i nie były zarejestrowane. Wygaśnięcie roszczenia – zdaniem Sądu – oznacza niemożność dochodzenia roszczeń przed sądem. Sąd rozpoznał sprawę merytorycznie.

Sąd Powiatowy w Bratysławie (Okresný súd Bratislava) w wyroku z 2 października 2013 r., 21C/154/2012²⁶, w ówczesnym stanie prawnym odniósł się do roszczenia o pracę²⁷, powstałego w okresie miesiąca kalendarzowego, w którym wszczęto postępowanie restrukturyzacyjne („wierzitelności preferencyjne/uprzywilejowane”). Preferencyjne wierzitelności nie wpływają na skutki rozpoczęcia procesu restrukturyzacji ani nie zostają uwzględnione w planie restrukturyzacji, chyba że zostanie to uzgodnione z wierzycielami. Ponieważ przedmiotem skargi była wierzitelność wnoszącej odwołanie, która powstała przed rozpoczęciem procesu restrukturyzacji i nie była roszczeniem preferencyjnym, to zatwierdzenie planu restrukturyzacji skutkuje – z mocy samego prawa – umorzeniem niezgłoszonej wierzitelności.

Sąd Okręgowy w Koszycach (Krajský súd Košice) w wyroku z 18 października 2011 r., 2CoKR/15/2011²⁸, wyjaśnił, że o ile nie postanowiono inaczej w ustawie, jedynie ci wierzyciele mają prawo do dochodzenia swoich roszczeń w trakcie restrukturyzacji, którzy zgłosili je w sposób wskazany w tej ustawie. Jeśli te roszczenia nie są zgłoszone, wówczas prawo do egzekwowania takich roszczeń wobec dłużnika ustaje w przypadku zatwierdzenia planu restrukturyzacji przez sąd (§ 120 ust. 1 ZoKR).

Przykładów podobnych „parterowych” orzeczeń w dorobku słowackiej judykatury (z różnych ośrodków orzeczniczych na Słowacji i o różnych datach) jest dużo. W tym miejscu wystarczające będzie odesłanie do dat i sygnatur tych orzeczeń²⁹.

²⁶ IČS: 1112225255.

²⁷ Na temat ochrony praw pracowniczych w restrukturyzacji zob. Z. Gregorova, *Sociální ochrana zaměstnanců při restrukturalizaci podniků*, [w:] *Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity; řada teoretická*, Acta Universitatis Masarykianae Brunensis. Iuridica, Brno 2009, s. 74 i n.

²⁸ IČS: 7111217965.

²⁹ Krajský súd Bratislava w wyrokach z 1 czerwca 2016, 2S/296/2013, IČS: 1013202177 i z 21 stycznia 2014, 5S/236/2012, IČS: 1012201369. Okresný súd Bratislava V w wyrokach z 9 września 2010, 23Cb/184/2008, 1508221278 i z 28 listopada 2011, 23Cb/34/2007, IČS: 1506228097. Krajský súd Nitra w wyrokach z 20 grudnia 2017, 11S/273/2016, IČS: 4016201046 i z 18 kwietnia 2018, 11S/101/2015, IČS: 4015200588. Okresný súd Košice I w wyroku z 27 kwietnia 2012, 32Cbi/3/2011, IČS: 7111210691 i w wyroku z 11 stycznia 2013, 30Cbi/6/2012, IČS: 7112210849. Okresný súd Košice II w wyroku z 23 marca 2012, 32Cb/19/2011, IČS: 7210224156. Krajský súd Košice w wyrokach z 8 czerwca 2016, 7S/9/2016, IČS: 7016200084; z 18 listopada 2016, 6S/152/2015, IČS: 7015201416; z 13 marca 2017, 7S/20/2016, IČS: 7016200187. Okresný súd Trenčín w wyrokach z 10 marca 2011, 39Cbi/20/2009, IČS: 3109225029; z 14 lutego 2011, 39Cbi/21/2009, IČS: 3109225032; z 25 marca 2014, 39Cbi/19/2012, IČS: 3112221757; z 30 września 2014, 39Cbi/22/2012, IČS: 3112225101. Krajský súd Trenčín w wyrokach z 15 sierpnia 2013, 8CoE/85/2013, IČS: 3213200770; z 28 grudnia 2012, 19Co/392/2012, IČS: 1112206224. Okresný súd Prievidza w wyroku z 25 lipca 2012, 14Cb/147/2011, IČS: 3811213739. Krajský súd Prešov w wyrokach z 20 kwietnia 2012, 3S/68/2011, IČS: 8011200839; z 26 marca 2013, 1S/1/2013, IČS: 8013200004; z 11 lipca 2017, 4S/4/2017,

Sąd Najwyższy Republiki Słowackiej (Najvyšší súd Slovenskej republiky) w wyroku z 10 grudnia 2013 r., 1Sžso/20/2013, potwierdził, że jeżeli roszczenia w ramach restrukturyzacji nie zostaną prawidłowo i terminowo zgłoszone, to wygasa prawo do dochodzenia tych roszczeń wobec dłużnika w przypadku zatwierdzenia przez sąd planu restrukturyzacji. Podobnie sąd ten przyjął w wyroku z 24 marca 2015 r., 1Sžso/46/2013, i z 18 listopada 2014 r., 1Sžso/65/2013.

W wyroku z 13 czerwca 2012 r., 2Sžf/41/2011, wskazał, że roszczenia powstałe przeciwko dłużnikowi dopiero w trakcie procesu restrukturyzacji nie są objęte wnioskiem dotyczącym restrukturyzacji. Roszczenia powstałe wobec dłużnika w trakcie procesu restrukturyzacji, gdy ich zapadalność wystąpiła po rozpoczęciu postępowań restrukturyzacyjnych, mają status wierzytelności preferencyjnych (uprzywilejowanych). Na wierzytelności uprzywilejowane nie działają skutki wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego i nie podlegają one uwzględnieniu w planie restrukturyzacji, chyba że za zgodą wierzycieli.

Sąd Najwyższy Republiki Słowackiej w wyroku z 28 czerwca 2012 r., 4Sžso/5/2011, odniósł się do wygaśnięcia roszczenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (a zatem zobowiązań publicznoprawnych), niezgłoszonych w postępowaniu restrukturyzacyjnym.

Sąd Najwyższy Republiki Słowackiej w wyroku z 29 kwietnia 2015 r., 1Sžso/5/2014, wskazał, że plan restrukturyzacji stanowi ważną podstawę prawną do dostosowania relacji między dłużnikiem a wierzycielami. Zmieniony plan restrukturyzacji określa wartości zobowiązań, nie jest to jednak powrót do stanu początkowego (przywrócenie/*restitutio ad integrum*), gdyż dłużnik oraz podmiot przejmujący dług odpowiadają solidarnie.

Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej³⁰ (Ústavný súd Slovenskej republiky) w orzeczeniu z 4 czerwca 2008 r., I ÚS 193/08-20, wska-

IČS: 8017200047. Okresný súd Prešov w wyroku z 4 grudnia 2012, 2Cbi/3/2011, IČS: 8111208263. Krajský súd Banská Bystrica w wyrokach z 14 listopada 2012, 23S/77/2012, IČS: 6012200679; z 19 grudnia 2012, 43Cob/216/2012, IČS: 6111230128; z 20 marca 2013, 43Cob/253/2012, IČS: 6212201404; z 18 grudnia 2014, 41Cob/377/2014, IČS: 6113208861; z 22 czerwca 2017, 43CoKR/5/2017, IČS: 6115218475. Okresný súd Banská Bystrica w wyrokach z 27 listopada 2012, 64Cb/153/2012, IČS: 6112218503; z 3 maja 2013, 64Cbi/16/2012, IČS: 6112232128; z 29 listopada 2013, 60Cb/188/2011, IČS: 6111218512; z 11 kwietnia 2014, 64Cb/248/2013, IČS: 6113217852; z 31 października 2012, 63Rob/407/2011, IČS: 6111224083. Okresný súd Dolný Kubín w wyroku z 21 sierpnia 2013, 4Er/300/2011, IČS: 5411203456. Okresný súd Považská Bystrica w wyrokach z 1 października 2009, 9Cb/257/2008, IČS: 3708205454; z 1 października 2009, 9Cb/265/2008, IČS: 3708205483; z 10 listopada 2010, 9Cb/249/2010, IČS: 3709210755. Okresný súd Nové Zámky w wyroku z 11 lutego 2014, 14Cb/8/2014, IČS: 4413226327. Okresný súd Trnava w wyroku z 29 kwietnia 2015, 36Cbi/48/2014, IČS: 2114231738. Krajský súd Trnava w wyrokach z 7 lutego 2018, 20S/20/2017, IČS: 2017200061 i z 14 marca 2018, 20S/22/2017, IČS: 2017200063. Okresný súd Žilina w wyroku z 8 lutego 2016, 6R/2/2015, IČS: 5115236522. Krajský súd Žilina w wyrokach z 22 lutego 2018, 25Sa/42/2017, IČS: 5017200481.

³⁰ Zgodnie z art. 127 ust. 1 Konstytucji Słowacji Trybunał Konstytucyjny decyduje o skargach osób fizycznych lub osób prawnych, jeżeli sprzeciwiają się one naruszeniu ich podstawowych praw

zał, że jeżeli wierzyciel nie zgłosi roszczenia w ustawowym terminie, zgłoszenie roszczenia zostanie cofnięte lub zgłoszenie potrącenia wierzytelności zostanie zwrócone, to wówczas roszczenie wierzyciela nie będzie już brane pod uwagę przy restrukturyzacji zakresu długu i jeżeli plan restrukturyzacji sądu zostanie potwierdzony, roszczenie nie może zostać wykonane przeciwko dłużnikowi³¹.

Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej w orzeczeniu z 11 listopada 2015 r., II ÚS 749/2015, wywiódł, że wierzyciel może wykonywać swoje prawo w postępowaniu restrukturyzacyjnym tylko wtedy, gdy prawidłowo i terminowo dokona zgłoszenia wierzytelności. Konsekwencją prawną braku prawidłowego i terminowego zgłoszenia wierzytelności jest wygaśnięcie roszczenia. Wierzyciel – zdaniem Trybunału – nie traci prawa, a jedynie roszczenie, tj. możliwość dochodzenia zaspokojenia wobec dłużnika („Veritelovi nezaniká právo, ale len nárok, teda možnosť vymáhať si pohľadávku voči dlžníkovi”). Wygaśnięcie roszczenia następuje z chwilą opublikowania uchwały w sprawie potwierdzenia planu w Dzienniku Gospodarczym. Zatwierdzenie planu przez sąd powoduje wygaśnięcie tych roszczeń, których wierzyciele nie zgłosili prawidłowo i terminowo. Zniesienie wykonalności oznacza niemożność dochodzenia roszczeń w sądzie lub innym właściwym organie³². Kanwą tej sprawy były rozliczenia czynszowe. Skarżący nie zgłosił swojej wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym dłużnika. Sądy niższej instancji nie uwzględniały żądań skarżącego, albowiem przedmiotem postępowania jest roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, które powstało, zanim doszło do restrukturyzacji dłużnika. Prawo powoda do dochodzenia roszczenia przestało istnieć jako skutek publikacji planu restrukturyzacji. Skarżący zarzucił Trybunałowi Konstytucyjnemu naruszenie jego podstawowego prawa do ochrony sądowej zgodnie z art. 46 ust. 1 w związku z art. 1 § 1 i art. 48 ust. 2 Konstytucji Słowacji. Trybunał jednak skargi nie uwzględnił.

Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej w orzeczeniu z 22 marca 2017 r., I ÚS 147/2017, podobnie przyjął, że w procedurze restrukturyzacji wnioski (zgłoszenie wierzytelności) jest działaniem proceduralnym nakierowanym *stricte* na wykonywanie prawa przysługującego wierzycielowi, dla którego ustawa przewiduje szczególne wymogi formalne i merytorycz-

---

lub wolności, lub praw człowieka i podstawowych wolności zapisanych w traktacie międzynarodowym.

³¹ „Ak veritel' popretej pohľadávky v zákonnej lehote žalobu na určenie popretej pohľadávky nepodá alebo návrh na určenie popretej pohľadávky vezme späť, na prihlásenú pohľadávku veriteľa sa v reštrukturalizácii v popreťom rozsahu už neprihliada a v prípade potvrdenia reštrukturalizačného plánu súdom nemožno pohľadávku v popreťom rozsahu voči dlžníkovi vymáhať”.

³² „Potvrdenie plánu súdom spôsobuje zánik vymáhateľnosti tých pohľadávok, ktoré si veritelia neprihlásili riadne a včas. Zánik vymáhateľnosti znamená nemožnosť vymáhať pohľadávku na súde alebo inom oprávnenom orgáne”.

ne. Wierzyciel może wykonywać swoje prawa w postępowaniu restrukturyzacyjnym tylko wtedy, gdy złoży wniosek (formularz zgłoszeniowy) prawidłowo i terminowo. Konsekwencją prawną niezgłoszenia roszczenia jest utrata roszczenia. Zdaniem Trybunału wierzyciel nie traci prawa, a jedynie roszczenie, tj. zdolność do dochodzenia roszczenia od dłużnika. Wygaśnięcie roszczenia następuje z chwilą opublikowania uchwały o zatwierdzeniu planu. W analizowanym orzeczeniu badany był problem świadczeń ratalnych. Restrukturyzacja – inaczej niż upadłość – nie przyspiesza wymagalności roszczeń. Zatem Trybunał zwrócił uwagę na potrzebę rozróżnienia powstania roszczenia od jego wymagalności. Termin wymagalności należności nie może nastąpić, jeśli roszczenie nie zostanie podniesione. W sprawie – zdaniem Trybunału – decydujące znaczenie ma to, czy i w jakim zakresie roszczenie zostało podniesione przez skarżącą w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Interpretacja postanowień § 120 ust. 1, 2 ZoKR nie może posunąć się tak daleko, że zaprzeczałaby rozumieniu sensu tekstu normatywnego. Trybunał podkreślił, że celem restrukturyzacji jest uniemożliwienie indywidualnego wykonywania lub wykonywania praw poszczególnych wierzycieli na rzecz ich zbiorowej satysfakcji. Maksymalizacja zaspokojenia roszczeń wszystkich wierzycieli w sprawiedliwie zorganizowanych stosunkach pomiędzy zbiorowością wszystkich wierzycieli a dłużnikiem jest wyznacznikiem wspólnego interesu wierzycieli.

Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej w orzeczeniu z 28 września 2016 r., III ÚS 617/2016, orzekł w sprawie roszczenia o koszty postępowania sądowego. Trybunał odrzucił skargę na wstępnym przesłuchaniu. Skarżąca powołała się w skardze na naruszenie podstawowego prawa do własności chronionego na podstawie art. 20 ust. 1 Konstytucji i ochrony sądowej zgodnie z art. 46 ust. 1 Konstytucji. Skarżąca była bowiem zobowiązana postanowieniem Sądu Powiatowego w Bratysławie III (Okresný súd Bratislava III) z 21 grudnia 2015 r. pokryć koszty postępowania sądowego. Stan faktyczny sprawy polegał na tym, że w momencie otwarcia restrukturyzacji skarżącej (21 kwietnia 2015) przedmiotowe roszczenie nie istniało, ponieważ koszty postępowania na tym poziomie zostały przyznane wierzycielowi dopiero później (21 grudnia 2015). Zdaniem skarżącej należało jednak złożyć wniosek (zgłoszenie wierzytelności) o zwrot kosztów w procesie restrukturyzacji skarżącego jako roszczenie warunkowe, gdzie warunek wystąpienia roszczenia powinien dotyczyć zwrotu kosztów sądowych. Pogląd, jaki został wyrażony przez Trybunał, sprowadza się do tezy, że takie roszczenie nie powinno zostać zgłoszone jako warunkowe, gdyż nie ma charakteru roszczenia warunkowego – nie wynika z warunkowego aktu prawnego. Trybunał Konstytucyjny trafnie nie zaakceptował skrajnie korzystnej dla dłużnika nadinterpretacji prawa.

Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej w orzeczeniu z 16 marca 2017 r., II ÚS 190/2017, orzekł w oparciu o następujący stan faktyczny. Do administratora został złożony wniosek o rejestrację zabezpieczenia wierzytelności. Administrator wydał pisemne potwierdzenie rejestracji wierzytelności na rzecz oddziału banku zagranicznego w Republice Słowackiej. Administrator następnie badał, czy wziąć pod uwagę roszczenia oddziału banku zagranicznego na Słowacji z uwagi na wątpliwości co do podmiotowości prawnej wierzyciela. Taka jednostka organizacyjna nie mogła jednak skutecznie zarejestrować roszczeń, gdyż to uprawnienie przysługuje wyłącznie osobie zagranicznej, która za pośrednictwem jednostki organizacyjnej działa na terytorium Republiki Słowackiej. Kwestia ta stała się przedmiotem sporu prawnego. Plan restrukturyzacji nie został jednak przyjęty przez organ zatwierdzający. Sąd orzekł o zakończeniu restrukturyzacji i rozpoczął się proces upadłości wobec dłużnika, Trybunał Konstytucyjny nie zajął się merytorycznie sprawą, albowiem uznał, że skarżący, chroniąc swoje podstawowe prawa lub wolności, może wykorzystać środki odwoławcze przed innymi organami. Przywołanie tego orzeczenia ma przede wszystkim na celu podkreślenie wagi prawidłowego i poprawnego zgłoszenia wierzytelności w słowackiej praktyce restrukturyzacyjnej.

5. Inne źródła pomocne dla wykładni § 120 ust. 1 ZoKR

Uzasadnienie projektu ustawy nie wyjaśnia bliżej motywów ustawodawcy w analizowanym zakresie³³.

Prawo podatkowe ma charakter autonomiczny, ale w kontekście badanego zagadnienia warto poświęcić mu chwilę uwagi. W poradniku słowackiego Ministerstwa Finansów na pytanie, czy podatnik może odpisać wierzytelność, jeżeli nie złożył w ustawowym terminie zgłoszenia wierzytelności, udzielono następującej odpowiedzi: Jeżeli wierzyciel nie złożył prawidłowo i we właściwym terminie zgłoszenia wierzytelności, nie może dla niej ustanowić rezerwy podatkowej ani odpisać takiej należności. Wyjaśniono, że jeżeli podatnik nie złożył należycie i terminowo zgłoszenia wierzytelności, to jego prawo do windykacji wygasło³⁴.

Warto zwrócić uwagę na analogiczną konstrukcję dotyczącą słowackiego prawa upadłościowego (tzw. konkursu)³⁵. W § 32 ust. 9 ZoKR wskazano, że wierzyciel ma prawo do skargi o ustalenie wierzytelności w drodze

³³ Dostępne pod adresem: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/index/Mater-Dokum-103584> (dostęp: 10.09.2019).

³⁴ Zob. *Neprihlásená pohľadávka voči dlžníkovi v reštrukturalizácii – odpis a tvorba opravných položiek*, <https://podpora.financnasprava.sk/218565-Neprihlásená-pohľadávka-voči-dlžníkovi-v-reštrukturalizácii> (dostęp: 10.09.2019).

³⁵ Zob. np. K. Schelle, M. Frydek, *Vývoj konkursního práva*, Ostrava 2010.

powództwa, a skargę należy wnieść przeciwko wszystkim tym, którzy odrzucili roszczenie. Prawo to musi być egzekwowane w sądzie przeciwko wszystkim takim osobom w ciągu 30 dni od otrzymania pisemnego powiadomienia przez administratora o roszczeniu, w przeciwnym razie przestanie istnieć. Wygaśnięcie roszczenia w takim przypadku potwierdził np. Sąd Okręgowy w Preszowie w wyroku z 26 kwietnia 2017 r., 4CoKR /7/2016³⁶, jak i inne sądy³⁷.

Kluczowe znaczenie z punktu widzenia przedmiotu niniejszego opracowania ma następujący judykat wydany na tle prawa upadłościowego. Sąd Okręgowy w Trenczynie w orzeczeniu z 28 sierpnia 2017 r., 8CoKR/9/2017³⁸, rozpoznając sprawę jako sąd odwoławczy, uchylił rozstrzygnięcie pierwszoinstancyjne w postaci zawieszenia postępowania z uwagi na bezwzględną przeszkodę procesową. W pozwie powód domagał się ustalenia swojej wierzytelności wobec upadłej spółki. Powód nie miał już statusu uczestnika postępowania upadłościowego. Sąd pierwszej instancji powołał się na § 24 ust. 1, § 27, § 28 ust. 1, 2, 3, 4, § 32 ust. 9 ZoKR, § 61, § 161 ust. 1, 2, § 470 ust. 1 Kodeksu postępowania cywilnego z 2016 r. (Civilný sporový poriadok – dalej: c.s.p.). Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na twierdzeniu, że skoro strona skarżąca nie złożyła zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym dłużnika, to utraciła status uczestnika w postępowaniu upadłościowym. W związku z tym, że powód nie ma statusu wierzyciela, który w sposób przewidziany przez ZoKR zgłosił wierzytelność, to – zdaniem sądu pierwszej instancji – nie ma on podstaw do wnoszenia pozwu o stwierdzenie wierzytelności. Sąd pierwszej instancji uznał, że zachodzi w związku z tym bezwzględna, negatywna przesłanka procesowa, i to taka, której nie można było naprawić, zatem zgodnie z § 161 ust. 2 Kodeksu postępowania cywilnego z 2016 r. wstrzymał postępowanie. Sąd pierwszej instancji uznał nawet, że utrata statusu strony postępowania upadłościowego stanowi *res iudicata*. Innymi słowy, w ocenie sądu brak zgłoszenia wierzytelności wywoływał skutki formalnoprawne w postaci powstania przeszkody procesowej. Sąd odwoławczy wskazał, że ZoKR nie reguluje w sposób odrębny pojęcia zdolności procesowej, a zatem powinno się w tym zakresie stosować przepisy o postępowaniu cywilnym. Zdolność procesowa jest pochodną prawa materialnego, które przewiduje zdolność prawną.

ZoKR określa, kto jest stroną postępowań upadłościowych, z których każdy musi mieć ogólną zdolność do bycia stroną sporu, co oznacza, że ogólne wyznaczenie strony do postępowania upadłościowego jest częściowo opar-

³⁶ IČS: 8115222475.

³⁷ Najvyšší súd Slovenskej republiky w wyroku z 30 stycznia 2017 r., 3 Obdo 70 2016, Okresný súd Trnava w wyroku z 11 września 2013 r., 36Cbi/30/2012, IČS: 2112224776.

³⁸ IČS: 3116214841.

te na prawie materialnym. Postępowanie incydentalne jest w całości regulowane przez CSP, ZoKR określa jedynie krąg uczestników, zasady podjęcia decyzji o postępowaniu incydentalnym i konsekwencje prawne braku zgłoszenia wierzytelności. Należy wziąć pod uwagę argument, że w wyniku utraty pozycji wierzyciela w postępowaniu upadłościowym nie dochodzi do umorzenia wierzytelności, a zatem nie można wykluczyć, że wierzyciel, który utracił status uczestnika w postępowaniu upadłościowym, ponownie uzyska taki status. Zdaniem sądu tylko takie postępowanie może być uznane za bezwzględną przeszkodę procesową, w którym sprawa została celowo rozstrzygnięta i to rozstrzygnięta w sprawie głównej. Decyzje proceduralne o zaprzestaniu działania z jakiegokolwiek powodu nie mogą być uznane za *res iudicatae*.

W myśl § 28 ust. 4 ZoKR w przypadku zabezpieczonej wierzytelności dokumentacja dotycząca zabezpieczenia musi zostać prawidłowo i terminowo wniesiona we wniosek złożonym administratorowi, w podstawowym okresie rejestracji wynoszącym 45 dni od daty ogłoszenia upadłości. W przeciwnym razie zabezpieczenie nie będzie skuteczne w postępowaniu.

6. Analiza prawna

6.1. Gwarancja prawa do zgłoszenia wierzytelności

Surowe konsekwencje wygaśnięcia roszczeń jako następstwo braku zgłoszenia wierzytelności muszą być równoważone ułatwieniami w zakresie zgłoszenia wierzytelności. Zgodnie z § 119 ust. 1 ZoKR uczestnikami procesu restrukturyzacji są dłużnik, składający wniosek i wierzyciele, którzy w sposób określony w ustawie zgłosili swoje wierzytelności. W konsekwencji brak prawidłowego i terminowego zgłoszenia wierzytelności niewątpliwie wywołuje skutki proceduralne dla postępowania restrukturyzacyjnego w postaci braku statusu strony (uczestnika) tego postępowania restrukturyzacyjnego.

Przepisy wspólnotowe gwarantują wszystkim wierzycielom prawo do zgłoszenia wierzytelności. Zgodnie z art. 39 rozp. 1346/2000 każdy wierzyciel, którego miejsce zwykłego pobytu, miejsce zamieszkania lub siedziba znajdują się w innym państwie członkowskim niż państwo wszczęcia postępowania, włącznie z organami podatkowymi i instytucjami ubezpieczenia społecznego państw członkowskich, może pisemnie zgłosić swoje wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. W myśl obecnie obowiązującego art. 53 rozp. 2015/848 każdy wierzyciel zagraniczny może zgłosić wierzytelności w postępowaniu upadłościowym za pomocą dowolnego środka łączności dozwolonego prawem państwa wszczęcia postępowania. Samo zgłoszenie wierzytelności nie wymaga zastępstwa przez adwokata ani przez innego prawnika (brak przymusu prawniczego).

Zgłoszenie wierzytelności podlega zasadom właściwego *lex concursus*. Zatem zgodnie z § 121 ZoKR zgłoszenie wierzytelności składa się w jednym egzemplarzu u administratora, musi ono zostać doręczone administratorowi w ciągu 30 dni od zatwierdzenia otwarcia restrukturyzacji. Wniosek otrzymany po upływie terminu nie jest brany pod uwagę. Przepis § 28 ust. 6 ZoKR stosuje się odpowiednio, co oznacza, że zgłoszenie wierzytelności administratorowi ma takie same skutki prawne jak skorzystanie z prawa do sądu, aby zapobiec przedawnieniu albo wygaśnięciu prawa.

Termin zgłoszenia wierzytelności (*prekluzívne doby*³⁹) nie podlega zmianie skróceniu czy przedłużeniu). Nie podlega on również przywróceniu (por. § 58 Kodeksu postępowania cywilnego z 1963 r. – Občiansky súdny poriadok).

6.2. Zasada koncentracji rozpoznania wierzytelności układowych

Ustawodawca słowacki konstruuje model koncentracji rozpoznania wierzytelności układowych. Spór sądowy o wierzytelność układową podlega zawieszeniu po wydaniu zezwolenia na otwarcie restrukturyzacji. Przepisy o zgłoszeniu wierzytelności zamykają drogę sądową i arbitrażową co do rozpoznania wierzytelności układowych. Powództwo incydentalne co do ustalenia wierzytelności układowych może zostać wytoczone w następstwie odmowy uznania wierzytelności przez administratora (§ 124 ust. 4 ZoKR). Zwraca na to uwagę m.in. Sąd Okręgowy w Trenczynie w orzeczeniu z 30 kwietnia 2018 r., 16CoKR/13/2017⁴⁰.

6.3. Wygaśnięcie roszczenia nieaktywnego wierzyciela

Konsekwencją prawną braku prawidłowego i terminowego zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym jest – w przypadku zatwierdzenia planu restrukturyzacji⁴¹ – wygaśnięcie roszczenia w szczególonym rozumieniu tego pojęcia (§ 120 ust. 1 ZoKR). Wierzyciel (m.in. zgodnie z orzecznictwem słowackiego Trybunału Konstytucyjnego) nie traci prawa jako takiego, a jedynie roszczenie, tj. możliwość dochodzenia zaspokojenia wobec dłużnika. Prawo przysługujące wierzycielowi nie wygasa, ale traci swoje żywotne, kluczowe atrybuty, mające priorytetowe znaczenie z uwagi na interes ekonomiczny wierzyciela. Utrata tych przymiotów prawa (wierzytelności) ma charakter materialnoprawny.

³⁹ Okresný súd Trenčín w wyroku z dnia 12 września 2014 r., 37 Cbi 12/2014.

⁴⁰ IČS: 3111231565.

⁴¹ Zob. np. B. Pospíšil, *Ingerencia súdov v konkurznom konaní*, [w:] *Prenos poznatkov do justičnej praxe: Zásahy súdov do súkromnoprávných úkonov*, Pezinok 2015, s. 101.

Z kolei przepis § 124 ust. 5 i 6 ZoKR odnosi się odpowiednio do (a) skutków niezłożenia przez wierzyciela pozwu o ustalenie wierzytelności zakwestionowanej przez administratora lub jego cofnięcia na etapie procedowania po zgłoszeniu wierzytelności bądź (b) skutków prawomocnego orzeczenia co do ustalenia zakwestionowanej wierzytelności.

Należy przyjąć, że w przypadku zatwierdzenia planu restrukturyzacji skutki braku zgłoszenia wierzytelności w ogóle (§ 120 ust. 1 ZoKR) i skutki braku zaskarżenia tzw. pozwem incydentalnym odmowy uznania zgłoszonej wierzytelności (§ 124 ust. 5 ZoKR) powinny być podobne.

Wygaśnięcie roszczenia – o którym mowa w § 120 ust. 1 ZoKR – z chwilą zatwierdzenia planu restrukturyzacji następuje z mocy samego prawa (*ipso iure*) i jest skuteczne *erga omnes*, zatem nie tylko w stosunku do uczestników postępowania restrukturyzacyjnego⁴². Oznaczać to powinno, że każdy sąd państwowy lub inny organ, którego właściwości to dotyczy (w tym także np. sąd arbitrażowy), powinien brać pod rozwagę tę okoliczność z urzędu. Sąd restrukturyzacyjny nie wydaje żadnego konstytucyjnego rozstrzygnięcia czy to indywidualnego, czy to zbiorowego co do stwierdzenia wygaśnięcia roszczenia.

Nie ma znaczenia – z punktu widzenia skutku wygaśnięcia roszczenia nieaktywnego wierzyciela – czy sama wierzytelność podlega prawu słowackiemu, czy obcemu i czy przysługuje wierzycielowi indywidualnemu, czy instytucjonalnemu. Podobnie nie ma znaczenia, czy wierzytelność ma charakter prywatnoprawny, czy publicznoprawny (podatki, składki na ubezpieczenie społeczne itp.). Co do zasady, należałoby przyjąć, że skutek ten dotyczy zarówno wierzycieli krajowych, jak i – ze słowackiej perspektywy – zagranicznych.

Wierzytelność niezgłoszona w postępowaniu restrukturyzacyjnym po zatwierdzeniu planu restrukturyzacji staje się niezaskarżalna przed sądem. Dotyczy to rzecz jasna wyłączenia możliwości dochodzenia takiej wierzytelności w drodze pozwu głównego, jak i pozwu wzajemnego. Nośnik formalny dochodzenia roszczenia nie ma tu roli rozstrzygającej. Jest ona także niewykonalna w drodze przymusu państwowego (egzekucji). Wierzytelność taka nie może zostać potrącona jednostronnie przez wierzyciela. Uwaga ta dotyczy zarówno potrącenia jako środka procesowego, jak i potrącenia jako pozasądowej czynności prawnej.

Co do zasady można, jak się wydaje, przyjąć, że dłużnik – o ile chce – to może dobrowolnie spełnić świadczenie z takiej wierzytelności, może dokonać odnowienia (*novatio*) zobowiązania niepełnego w zobowiązanie pełne, jak też może uzgodnić z wierzycielem dwustronną kompensatę takiej wierzytelności (*volenti non fit iniuria*) itp. Prawo proceduralne zaw-

⁴² Por. § 124 ust. 6 ZoKR.

sze pełni rolę służebną względem norm prawa materialnego. Zatem jeżeli względy merytoryczne pozwalają dłużnikowi dobrowolnie pozasądowo zaspokoić roszczenie wierzyciela, które jest niezaskarżalne w normalnym biegu rzeczy, albo dokonać odnowienia, to powinno się zapewnić stronom otwartą drogę sądową w takich sprawach. Należy przyjąć dopuszczalność zawarcia w tej sprawie ugody przed sądem.

Jeśli rozstrzygnięcie o zatwierdzeniu planu zostanie uchylone, prawo wierzycieli do dochodzenia swoich pierwotnych roszczeń odżyje (§ 155 ust. 7 ZaKR). Wierzytelność niezgłoszona w postępowaniu restrukturyzacyjnym po zatwierdzeniu przez sąd planu restrukturyzacji i publikacji rozstrzygnięcia w Dzienniku Gospodarczym ma – jak to można ocenić – status obligacji naturalnej⁴³.

Wygaśnięcie roszczenia nieaktywnego wierzyciela nie jest zatem negatywną przesłanką procesową w rozumieniu braku możliwości wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego. Na podstawie przedstawionego materiału doktrynalnego i orzeczniczego wypada podnieść, że skutek wygaśnięcia roszczenia nieaktywnego wierzyciela z chwilą publikacji rozstrzygnięcia o zatwierdzeniu planu restrukturyzacji w Dzienniku Gospodarczym ma charakter materialnoprawny.

Ponieważ prawo (wierzytelność) jako takie nie wygasa, można przyjąć, że wierzyciel posiada *quasi*-ekspektatywę odzyskania utraconych atrybutów wierzytelności przede wszystkim w postaci jej zaskarżalności.

Ustawodawca słowacki nie przewidział wyjątków dla sytuacji związanych z niezdolnością wierzyciela do zgłoszenia wierzytelności z uwagi na braki w organach reprezentujących wierzyciela (osobę prawną, niepoczytalność wierzyciela) osoby fizycznej itp.

Wykładnia prawa wymaga jednak zachowania pewnej logiki po stronie interpretatora i wyjścia z fundamentalnego założenia o rozsądku ustawodawcy (*ius est ars boni et equi*). Powstaje zatem pytanie, czy skutek wygaśnięcia roszczenia w przypadku wierzytelności niezgłoszonej w terminie dotyczy także takiego przypadku, w którym wierzyciel w terminie otwartym dla zgłoszenia z obiektywnie usprawiedliwionych przyczyn nie wiedział i nie mógł wiedzieć, że wierzytelność mu przysługuje (np. z tytułu wad ukrytych wykonanych prac na podstawie umowy, postępu uszczerbku na zdrowiu wywołanego deliktem medycznym, którego dopuszczono się przed otwarciem restrukturyzacji itp.). Niewątpliwie księgi dłużnika nie są źródłem powstania wierzytelności i mogą istnieć wierzytelności nieujawnione

⁴³ Zobowiązania naturalne/niezupełne (*obligationes naturales*) to zobowiązania, w których dłużnik nie ponosi odpowiedzialności za swój dług. Niezupełność zobowiązania wyraża się w odjęciu uprawnionemu możliwości skorzystania z przymusu państwowego w celu uzyskania należnego świadczenia. Jednakże możliwe jest dobrowolne spełnienie świadczenia przez dłużnika. Generalnie zatem są to zobowiązania, którym brakuje atrybutu zaskarżalności. Zob. np. R. Zimmermann, *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition*, Oxford 1996, s. 7–8.

w księgach dłużnika. Wierzytelność może mieć źródło w różnych zdarzeniach (umowa, niewykonanie umowy, delikt, bezpodstawne wzbogacenie, decyzja administracyjna, orzeczenie sądu itd.). Wiedza wierzyciela o wierzytelności nie jest przesłanką powstania wierzytelności. Zatem odpowiedź na powyżej postawione pytanie wydaje się być następująca: nie można zgłosić wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym, o której istnieniu, z obiektywnie usprawiedliwionych przyczyn, się nie wie. Wierzyciel – jak się wydaje – nie powinien ponosić konsekwencji w wymiarze absolutnym, ale wyłącznie za jego negatywnie ocenione przez prawo zachowanie. Usprawiedliwiony, w sposób obiektywny, brak wiedzy wierzyciela o istnieniu wierzytelności nie powinien – jak się wydaje – prowadzić do utraty roszczenia. Przepis § 120 ust. 1 ZoKR odnosi się do sytuacji, w której wierzyciel może zgłosić wierzytelność, ale tego nie czyni. Wierzytelność, o której wierzyciel nie ma wiedzy, że z pewnością istnieje, nie podpada zgłoszeniu jako wierzytelność warunkowa. Konstruuując dopuszczalną w metodologii badań naukowych wypowiedź ocenną, w takiej sytuacji jak przedstawiona dobro dłużnika czy dobro ogółu wierzycieli nie powinno przeważać nad porządkiem indywidualnego wierzyciela.

6.4. Uzasadnienie modelu wygaśnięcia niezgłoszonego roszczenia

Model słowacki skutków nieaktywności wierzyciela, kompletnie odmienny od modelu polskiego, ma także swoje uzasadnienie merytoryczne, które można odczytać w przedstawiony poniżej sposób.

Tryb zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym jest formatem wyłącznym. Nie zastępuje go powództwo wytoczone przed sądem. Dopiero odmowa uznania wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym przenosi sprawę dochodzenia wierzytelności na płaszczyznę sądową, w ramach tzw. postępowania incydentalnego. Zgodnie z § 118 ust. 4 ZoKR postępowanie sądowe i arbitrażowe dotyczące roszczeń, które są wskazane we wniosku o restrukturyzację, zostaje przerwane na podstawie zezwolenia na restrukturyzację. Roszczenia te mogą być dochodzone wobec dłużnika tylko zgodnie z § 120 ust. 1 i § 124 ust. 4 ZoKR.

Lista wierzytelności stanowi część planu restrukturyzacji (§ 123 ust. 6 ZoKR). Z chwilą zatwierdzenia planu lista wierzytelności w stosunku do dłużnika w restrukturyzacji jest zbiorem zamkniętym. Dotyczy to – co do zasady – wierzytelności powstałych przed otwarciem postępowania restrukturyzacyjnego.

Ratio legis takiego modelu wiąże się z potrzebą odpowiedniego zmotywowania wierzycieli do aktywnego i świadomego udziału w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Wierzyciel nieaktywny w postępowaniu restruktury-

zacyjnym (tak jak np. w przypadku przedawnienia na zasadach ogólnych) traci całkowicie możliwość dochodzenia roszczeń od dłużnika. Systemy prawne różnych państw akceptują konstrukcję ustania praw podmiotowych czy wstrzymania możliwości ich wykonania w wyniku zaniechania podjęcia określonych czynności (aktów staranności) w przepisany terminie. W takim jak słowacki modelu restrukturyzacji unika się też sytuacji, w której dłużnik po zatwierdzeniu planu jest zaskakiwany nowymi wierzytelnościami, co może mu utrudnić wdrożenie restrukturyzacji i niekorzystnie wpływać na interesy innych wierzycieli.

Surowe konsekwencje niezłożenia w terminie zgłoszenia wierzytelności motywują do szybkiego i poprawnego zgłaszania wierzytelności, a przez to służą zasadzie szybkości postępowania restrukturyzacyjnego.

Wierzyciele są *a priori* informowani o skutkach bezczynności przy zgłoszeniu wierzytelności. Sąd, wyrażając zgodę na restrukturyzację, wzywa wierzycieli do złożenia roszczeń w ustawowym terminie; w rozstrzygnięciu również poucza wierzycieli o sposobie wnoszenia wierzytelności, konsekwencjach nieprzestrzegania terminu zgłoszenia wierzytelności (§ 116 ust. 4 ZoKR). Ustawodawca słowacki wprowadza zatem pewne formalne gwarancje zabezpieczenia interesów wierzycieli.

Natomiast w odniesieniu do wierzycieli zagranicznych przepis art. 40 rozp. 1346/2000 wprowadzał obowiązek indywidualnego zawiadomienia wierzycieli. Zgodnie z art. 40 ust. 1 rozp. 1346/2000 niezwłocznie po wszczęciu postępowania upadłościowego w państwie członkowskim właściwy sąd tego państwa lub powołany przez ten sąd zarządca powiadamiają znanych wierzycieli, których miejsce zwykłego pobytu, miejsce zamieszkania lub siedziba znajdują się w innych państwach członkowskich. Przepis art. 40 ust. 2 rozp. 1346/2000 precyzuje, że powiadomienie następuje poprzez indywidualne przesłanie zawiadomienia, informującego w szczególności o terminach, których należy przestrzegać, skutkach ich niedochowania, organach lub instytucjach właściwych do przyjmowania zgłoszeń wierzytelności oraz innych przewidzianych czynnościach. W zawiadomieniu należy także poinformować, czy wierzyciele uprzywilejowani, lub ci, których wierzytelności są zabezpieczone rzeczowo, muszą zgłosić swoje wierzytelności.

Z kolei zgodnie z obecnie obowiązującym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego standard ten został powtórzony w treści art. 54. W myśl art. 54 ust. 1 i 2 rozp. 2015/848 niezwłocznie po wszczęciu postępowania upadłościowego w państwie członkowskim posiadający jurysdykcję sąd tego państwa lub powołany przez ten sąd zarządca powiadamia znanych wierzycieli zagranicznych. Powiadomienie następuje poprzez indywidualne przesłanie zawiadomienia, informującego w szczególności o terminach, których należy przestrzegać, skutkach ich niedochowania, organach

lub instytucjach właściwych do przyjmowania zgłoszeń wierzytelności oraz innych przewidzianych czynnościach. W zawiadomieniu informuje się także o tym, czy wierzyciele uprzywilejowani lub ci, których wierzytelności są zabezpieczone rzeczowo, muszą zgłosić swoje wierzytelności. Zawiadomienie zawiera także kopię standardowego formularza służącego do zgłaszania wierzytelności, o którym mowa w art. 55 rozp. 2015/848, lub informację o miejscu, z którego formularz ten można pobrać.

Ponadto zgodnie z § 159 ust. 1 Kodeksu postępowania cywilnego z 2016 r., sąd przekazuje stronom informacje o ich prawach i obowiązkach proceduralnych w zakresie przewidzianym w tym kodeksie.

W słowackiej procedurze restrukturyzacyjnej wstępna identyfikacja wierzycieli ma miejsce jeszcze przed otwarciem restrukturyzacji. Zgodnie z § 110 ust. 2 lit. a ZoKR, raport, w którym doradca zaleca restrukturyzację, musi również obejmować ocenę wierzycieli dłużnika pod kątem ich praw i interesów gospodarczych. Z kolei § 112 ust. 2 lit. c ZoKR wskazuje, że wnioskodawca zobowiązany jest dołączyć do wniosku o zezwolenie na restrukturyzację listę zobowiązań dłużnika.

Na żądanie wierzyciela administrator wystawi wierzycielowi potwierdzenie, że jego roszczenie zostało wpisane na listę wierzytelności (§ 122 ust. 3 ZoKR).

Skutek wygaśnięcia roszczenia z chwilą zatwierdzenia planu odnosi się do wierzytelności niezgłoszonych przez wierzyciela. Zatem z tej perspektywy kwestia kontradiktoryjności procedury nie ma znaczenia, skoro nie ma do czego owej kontradiktoryjności odnieść. Bezprzedmiotowy będzie tu problem, czy w postępowaniu restrukturyzacyjnym miałyby miejsce powaga *res iudicata* co do wierzytelności w ogóle niezgłoszonej. W przypadku wierzytelności spornych, ale zgłoszonych w terminie, prawo słowackie przewiduje procedurę sprawdzającą łącznie z kompetencją kontrolną właściwego sądu (tzw. postępowanie incydentalne). Zgodnie z § 124 ust. 4 ZoKR wierzyciel może, w terminie 30 dni od odmowy uznania wierzytelności, wnieść powództwo przeciwko dłużnikowi, aby zwrócić się do sądu o ustalenie podstaw prawnych, wykonalności, kwoty, prawa do zabezpieczenia lub klasyfikacji prawa do dochodzenia roszczenia. W pozwie wierzyciel może dochodzić wierzytelności tylko w takim zakresie, w jakim dokonano zgłoszenia wierzytelności. Proces sądowy (zainicjowany przez tzw. pozew incydentalny) może się zakończyć także po zatwierdzeniu planu przed sądem restrukturyzacyjnym. Przyjęte rozwiązanie ogólnie odpowiada więc wymogom szeroko pojętej sprawiedliwości proceduralnej.

Przyjęty model pozwala na oczyszczenie portfela długów z wierzycieli nieistniejących (np. zlikwidowanych osób prawnych) czy nieznanymi. Może to ułatwiać administrowanie w postępowaniu restrukturyzacyjnym (zmniejszenie liczby wierzycieli) i wpływać na obniżenie jego kosztów.

Skutek wygaśnięcia roszczeń niezgłoszonych przez wierzyciela ma zarazem wymiar proporcjonalny: następuje on nie z chwilą upływu terminu zgłoszenia wierzytelności, ale dopiero z chwilą publikacji rozstrzygnięcia w przedmiocie zatwierdzenia planu.

Zgodnie z § 155 ust. 7 ZoKR, jeśli rozstrzygnięcie o zatwierdzeniu planu zostanie uchylone, prawo wierzycieli do dochodzenia swoich pierwotnych roszczeń zostanie przywrócone.

Podobny daleko idący rygoryzm prawny odnosi się do wierzytelności zabezpieczonych. Zgodnie z § 122 ust. 1 ZoKR w przypadku wierzytelności zabezpieczonej musi być ona prawidłowo i terminowo zgłoszona, w przeciwnym razie wierzytelność taka w ramach restrukturyzacji traktowana jest jako wierzytelność niezabezpieczona.

6.5. Wygaśnięcie roszczenia nieaktywnego wierzyciela na tle konstrukcji przedawnienia i prekluzji roszczeń materialnoprawnych

Należy dalej zwrócić uwagę na okoliczność, że słowacki Kodeks cywilny (Občiansky zákonník, dalej: Obč. Zak.) generalnie posługuje się koncepcją przedawnienia wierzytelności⁴⁴. Zgodnie z § 100 zd. 1 tego kodeksu prawo niewykonane w zastrzeżonym terminie ulega przedawnieniu⁴⁵. Z kolei § 455 ust. 1 Obč. Zak. stanowi, że spełnienie świadczenia z przedawnionego zobowiązania nie jest traktowane – dla otrzymującego świadczenie – jako bezpodstawne wzbogacenie. Zobowiązania przedawnione są obligacją naturalną (niezupełną). Sąd Najwyższy Republiki Słowackiej w wyroku z 31.07.2008 r., sygn. 4 Cdo 146/2008, podniósł, że cel instytucji przedawnienia sprowadza się do stymulowania wierzyciela do szybkiego (wczesnego) wykonywania jego prawa (zgodnie z zasadą *iura vigilantibus*) i przyczynia się do zwiększenia pewności prawnej uczestników stosunków cywilnych. Zarzut przedawnienia – jak wywodził Sąd Najwyższy – powoduje wygaśnięcie roszczenia dotyczącego treści prawa, utraty atrybutu jego wykonalności. Podobną regulację prawną zawiera słowacki Kodeks handlowy (Obchodný zákonník, dalej: Obch. Zak.)⁴⁶. Zgodnie z § 387 ust. 1 tego kodeksu prawo niewykonane w zastrzeżonym terminie ulega przedawnieniu. Podstawowe skutki przedawnienia reguluje § 388 ust. 1 Obch. Zak. Zgodnie z tym przepisem przedawnione prawo mające za przedmiot wypełnianie zobowiązania

⁴⁴ P. Vojčík, *Občianske právo hmotné I*, wyd. 4, Košice 2012; J. Cirák, S. Ficová, *Občianske právo. Všeobecná časť*, Bratislava 2008; M. Červený, *Zmluvná modifikácia úpravy premlčania v obchodnom práve*, [w:] *Obchodné záväzky: Všeobecná časť*, red. D. Zavadová, Košice 2016, s. 80 i n.

⁴⁵ M. Knappová, *Občianske právo, hmotné I*, Praha 2002, s. 241; E. Horváth, *Judikatúra vo veciach premlčania v súkromnom práve*, Bratislava 2010, s. 17.

⁴⁶ Na temat słowackiego prawa handlowego zob. np. P. Kubicek, *Obchodné právo*, Bratislava 2010, s. 5 i n.

na rzecz drugiej strony nie przestaje istnieć⁴⁷. Dalej, w myśl § 389 Obch. Zak., jeżeli dłużnik spełnił swoje zobowiązanie po upływie terminu przedawnienia, nie jest on uprawniony do żądania zwrotu tego, co świadczył, mimo że nie wiedział w chwili zapłaty, że upłynął termin przedawnienia. Przedawnienie wierzytelności nie jest negatywną przesłanką procesową.

Prawo słowackiemu znana jest – obok przedawnienia, gdzie prawo nie wygasa (*nezaniká*) – instytucja prekluzji, w wyniku której prawo wygasa (*zanika*). Prawo, które wygasło, nie jest obligacją naturalną⁴⁸. Zgodnie z § 583 Obč. Zak. wygaśnięcie prawa, gdy nie zostało ono zastosowane w wyznaczonym terminie, występuje tylko w przypadkach określonych w ustawie. Przykładem prekluzji jest regulacja § 436 Obč. Zak., zgodnie z którą prawo do naprawienia szkody musi być wykonane wobec dłużnika bez zbędnej zwłoki. Prawo to wygasa, jeżeli nie zostało wykonane najpóźniej piętnastego dnia po dniu, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie⁴⁹.

Generalnie w słowackim systemie prawa nie przewiduje się wygaśnięcia prawa jako takiego w charakterze zasady wiodącej. Wykładnia prawa restrukturyzacyjnego powinna zatem uwzględniać kontekst systemowy.

Przedawnienie roszczenia, jak i jego wygaśnięcie w wyniku prekluzji, nie oznacza niedopuszczalności prowadzenia postępowania cywilnego w ogóle (nie jest bezwzględna, negatywną przesłanką procesową).

7. Wnioski

Nie jest dopuszczalne po wszczęciu słowackiego postępowania restrukturyzacyjnego dochodzenie od dłużnika wierzytelności powstałych przed wszczęciem postępowania w inny sposób niż w ramach postępowania restrukturyzacyjnego.

Po zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego i zatwierdzeniu planu restrukturyzacyjnego przepisy wykluczają dochodzenie roszczeń od dłużnika przez tych wierzycieli, którzy nie zgłosili swoich wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym, gdyż zobowiązanie dłużnika staje się wówczas niezupełne. Użyte w § 120 ust. 1 ZoKR określenie *zanika* oznacza materialnoprawny skutek wygaśnięcia roszczenia. Sytuacja opisana w § 120 ust. 1 ZoKR nie ma jednak waloru *res iudicata*. Wygaśnięcie

⁴⁷ „Premlčáním právo na plnenie povinnosti druhej strany nezaniká, nemôže ho však priznať alebo uznať súd, ak povinná osoba namietne premlčanie po uplynutí premlčacej doby”.

⁴⁸ P. Vojčík, *op. cit.*, s. 189; O. Ovečková, *Základy obchodného práva 2*, Bratislava 2010, s. 184; T. Bardelčík, *Premľčanie a preklúzia vybraných práv v daňovom konaní*, „Bulletin slovenskej advokácie” 2011, nr 3, s. 6 i n.

⁴⁹ „Právo na náhradu škody sa musí uplatniť u prevádzateľa bez zbytočného odkladu. Právo zanikne, ak sa neuplatnilo najneskôr pätnásteho dňa po dni, keď sa poškodený o škodu dozvedel” Zob. też: § 504, § 578, § 599, § 626 a § 771 Obč. Zak i § 65 ust. 3, § 88 ust. 2, § 88a ust. 2, § 131 ust. 1, § 156 ust. 9, § 292 ust. 3, § 292 ust. 4, § 292 ust. 5, § 321 ust. 1, § 471, § 491 Obch. Zak.

roszczenia nieaktywnego wierzyciela na podstawie § 120 ust. 1 ZoKR nie oznacza niedopuszczalności prowadzenia postępowania cywilnego w ogóle (nie jest bezwzględna, negatywną przesłanką procesową).

Bibliografia

- Astary A., *Prihlasovanie pohľadávok v konkurze a reštrukturalizácii vo svetle práva vlastníť majetok a práva na prístup k súdu*, „Justičná revue” 2015, nr 5.
- Bardelčík T., *Premľčanie a preklúzia vybraných práv v daňovom konaní*, „Bulletin slovenskej advokácie” 2011, nr 3.
- Červený M., *Zmluvná modifikácia úpravy premľčania v obchodnom práve*, [w:] *Obchodné záväzky: Všeobecná časť*, red. D. Zavadová, Košice 2016.
- Čirák J., Ficová S., *Občianske právo. Všeobecná časť*, Bratislava 2008.
- Ďurica M., *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii*, Bratislava 2010.
- Ďurica M., *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: Komentár*, Bratislava 2015.
- Ďurica M., Husár J., *Sprievodca konkurzným právom*, Bratislava 2008.
- Gregorova Z., *Sociální ochrana zaměstnanců při restrukturalizaci podniků*, [w:] *Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity: Řada teoretická, Acta Universitatis Masarykianae Brunensis. Iuridica*, Brno 2009.
- Horváth E., *Judikatura vo veciach premľčania v súkromnom práve*, Bratislava 2010.
- Knappová M., *Občanské právo hmotné I*, Praha 2002.
- Kubicek P., *Obchodné právo*, Bratislava 2010.
- Macek J., *Konkurz, reštrukturalizácia a oddĺženie s poznámkami: Judikatura*, Bratislava 2015.
- Ovečková O., *Základy obchodného práva 2*, Bratislava 2010.
- Papierz M., *Krótka gramatyka języka słowackiego*, Warszawa 1994.
- Pleva D., *Americký konkurz: pramene, vývoj a formy amerického konkurzného práva a jeho vplyv na slovenský zákon o konkurze a reštrukturalizácii*, „Obchodné právo” 2005, nr 11.
- Pospíšil B., *Ingerencia súdov v konkurznom konaní*, [w:] *Prenos poznatkov do justičnej praxe: Zásahy súdov do súkromnoprávných úkonov*, Pezinok 2015.
- Pospíšil B., *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: Komentár*, Bratislava 2016.
- Richter T., *Slovenská rekodifikace insolvenčního práva, aneb několik lekcí pro Českou republiku (a jedna sázka na divokou kartu)*, „Justičná revue” 2005, nr 12.
- Schelle K., Frydek M., *Vývoj konkursního práva*, Ostrava 2010.
- Stessl M., *Nariadenie rady (ES) č. 1346/2000 o insolvenčných konaniach a Slovensko: niektoré úvahy o novej právnej úvahe konkurzného konania s medzinárodným prvkom podľa slovenského práva*, „Bulletin slovenskej advokácie” 2004, nr 4.
- Svák J., *Súdna moc a moc sudcov na Slovensku. The Judiciary and the Power of Judges in Slovakia*, Bratislava 2011.
- Veterníková M., *Aktuálne problémy správcov po reforme konkurzného práva*, „Studia commercialia Bratislavensia” 2009, nr 2.
- Vojčík P., *Občianske právo hmotné I*, vyd. 4, Košice 2012.
- Zedler F., Hrycaj A., Filipiak P., *Europejskie prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Zimmermann R., *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition*, Oxford 1996.

EXPIRATION OF THE CLAIM AS A CONSEQUENCE OF FAILURE TO SUBMIT CLAIMS IN SLOVAK RESTRUCTURING LAW

Abstract: This study is devoted to the analysis of Slovak restructuring law limited to the interpretation of § 120 sec. 1 ZoKR, which introduces a very interesting legal structure. It is not permissible to recover from the debtor – after initiation of Slovak restructuring proceedings –

claims arising before the initiation of the proceedings in the other way than in restructuring proceedings. Upon completing the restructuring proceedings and approving the restructuring plan, the regulations preclude the pursuit of claims from the debtor by those creditors who did not submit their claims in the restructuring proceedings, because the debtor's obligation becomes incomplete. Used in § 120 sec. 1 ZoKR, the term "disappearing" means the material effect of the expiry of the claim. The situation described in § 120 para. 1 ZoKR, however, has no *res iudicata* qualities. The expiry of the inactive creditor's claim under § 120 sec. 1 ZoKR does not mean the inadmissibility of conducting civil proceedings in general (it is not an absolute, negative procedural premise).

Keywords: RESTRUCTURING PROCEEDINGS, INCIDENTAL PROCEEDINGS, NOTIFICATION OF CLAIMS, EXPIRATION OF THE CLAIM